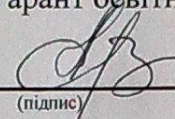

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра менеджменту (№ 602)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

 А. В. Доронін
(підпис) (ініціали та прізвище)

«31» серпня 2021 р.

СИЛАБУС ОBOB'ЯЗKОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ»

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 073 «Менеджмент»
(код і найменування спеціальності)

Освітня програма: «Менеджмент»
(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна, заочна, дистанційна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Силабус введено в дію з 01.09.2021 року

Харків – 2021 р.

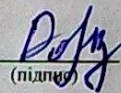
Розробник: Скачкова І.А., доцент каф. 602, к.т.н., доцент
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри менеджменту
(назва кафедри)

Протокол № 1 від «31» серпня 2021 р.

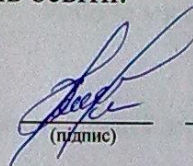
Завідувач кафедри д.т.н., професор
(науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Ю.О. Романенков
(ініціали та прізвище)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

Представник студентів Б.Ф.А.

(підпис)

Д.О. Вороб'як
(ініціали та прізвище)

1. Загальна інформація про викладача

Скачкова Ірина Анатоліївна, кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту.

Стаж науково-викладацької діяльності 19 років.

Розробник та викладач дисциплін: «Планування і контроль на підприємстві», «Теорія і практика бізнес-планування», «Адміністративний менеджмент», «Самоменеджмент», «Основи менеджменту туристичної індустрії» та ін.

Напрями наукових досліджень: управління проектами, менеджмент, економіко-математичне моделювання.

Е-mail: i.skachkova@khai.edu

Робоче місце: 311 ім. к.

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр, в якому викладається дисципліна – 6 (шостий).

Обсяг дисципліни: 4 кредити ЄКТС/120 годин, у тому числі аудиторних – 32 год., самостійної роботи здобувачів – 88 год.

Форма здобуття освіти – денна, заочна, дистанційна.

Дисципліна – обов'язкова.

Види навчальної діяльності – лекції, практичні заняття, самостійна робота здобувача

Види контролю – поточний, модульний та підсумковий (семестровий), контроль (залік).

Мова викладання – українська.

Необхідні обов'язкові попередні дисципліни (пререквізити) – менеджмент, теорія організацій, теорія фірми, менеджмент державних установ та організацій, прийняття управлінських рішень.

Необхідні обов'язкові супутні дисципліни (кореквізити) – управління персоналом, контролінг, адміністративний менеджмент, інвестиційний менеджмент

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: сформувати у студентів розуміння ролі бізнес-планування в діяльності підприємницьких структур та систему методичних знань з розробки бізнес-плану.

Завдання: оцінити бізнес-ідею і її відповідність стратегії бізнес-планування; оволодіти методикою розробки бізнес-планів на основі методичних і методологічних підходів бізнес-планування; узагальнити передовий досвід бізнес-планування; дати оцінку результатам бізнес-плану та інвестиційного проекту.

Компетентності, які набуваються.

Загальні:

- ЗК4 - Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

Фахові :

- СК2 – Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.
- СК3 – Здатність визначати перспективи розвитку організації.
- СК4 – Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.
- СК8 - Здатність планувати діяльність організації та управляти часом.
- СК17 – Здатність приймати нестандартні рішення і креативно мислити та готовність перейняти на себе відповідальність і проявити лідерські якості;
- СК24 - Здатність розробляти та управляти проектами з гарантією якості виконуваної роботи;

Очікувані результати навчання:

- РН3 - Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства
- РН4 – Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.
- РН5 – Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.
- РН6 – Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.
- РН7 – Виявляти навички організаційного проектування.
- РН8 - Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації
- РН9 - Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи
- РН10 - Показувати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації
- РН22 – Уміння розробляти тактичні та оперативні плани поточної діяльності, проекти бізнес-плану; обґрунтовувати інвестиційні проекти та програми стратегічного розвитку промислового підприємства;
- РН24 – Володіти методами обґрунтування управлінських рішень на основі комплексних економічних та фінансових розрахунків в контексті забезпечення конкурентоспроможності підприємства в умовах мінливого бізнес-середовища
- РН25 - Професійно виконувати завдання щодо впровадження нововведень в діяльність підприємства в невизначених та екстремальних ситуаціях

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовний модуль 1. Цілі, завдання, принципи, функції та види бізнес-планування

ВСТУП. Предмет та задачі дисципліни “Теорія і практика бізнес-планування”

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*
- *Практичне заняття: «Концепція управлінських обмежень М. Вудкока і Д. Френсіса.».*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Предмет вивчення і задачі дисципліни. Місце дисципліни в навчальному плані. Структура курсу. Основні поняття.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

ТЕМА 1. Бізнес-планування: цілі, завдання, принципи і види

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 година.*

- *Практичне заняття: «Планування ділової кар'єри менеджера. Визначення цілей. Розробка кар'єрограми.».*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Особливості функціонування підприємства. Системний підхід в управлінні підприємством. Бізнес-план і його роль у розвитку підприємництва. Суть планування діяльності організації. Рівні планування. Види планів за строками. Принципи планування. Стратегія підприємства. Цілі бізнес-планування, завдання, виконавці. Принципи бізнес - планування. Види бізнес-планування. Функції бізнес - планів: внутрішні та зовнішні. Замовники і розробники бізнес-планів. Бізнес-ідея як інноваційна основа бізнес - планування та інвестиційного проектування. Класифікація бізнес-планів. Комп'ютерні програмні продукти, що використовуються при підготовці та аналізі бізнес-планів інвестиційних проектів (Project Expert).

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 40 годин.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Модульний контроль 1

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю.

Змістовний модуль 2. Структура бізнес-плану

ТЕМА 2. Методи та прийоми бізнес-планування

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 годин.*

- *Практичне заняття: «Самофотографія робочого дня.».*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Методика розробки бізнес-плану. Методи і технічні прийоми використання в бізнес-плануванні. Нормативне бізнес - планування. Процес бізнес-планування і послідовність розробки бізнес-плану.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 10 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 3. Бізнес-план і його структура

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 14 годин.*

- *Практичне заняття: «Тренінг управління часом. Організація робочого місця менеджера.».*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Загальний опис фірми, цілі фірми: опис фірми; оцінка та аналіз внутрішнього і зовнішнього середовища фірми; формування цілей і завдань фірми, призначення бізнес-планів. Оцінка ринку збуту: конкретизація ринку збуту; оцінка потенційної ємності ринку; методи прогнозування попиту; сегментація ринку; позиціонування товару; прогноз обсягу продажів; опис ринку збуту в бізнес-плані. Конкуренція: методи вивчення конкурентів; опис конкуренції в бізнес-плані; оцінка конкурентоспроможності фірми, її сильних і слабких сторін. Маркетинг план і його роль: планування маркетингу; стратегія маркетингу; встановлення цін на товари; розповсюдження товарів; просування товару; зміст плану маркетингу бізнес-плану. Виробничий план: виробнича програма фірми; розрахунок потреби в матеріальних ресурсах; розрахунок потреби в персоналі та заробітній платі; розрахунок на виробництво і збут продукції; визначення собівартості конкретних виробів (послуг). Управління та організації: управлінська команда; організаційна структура управління; кадрова політика і стратегія. Фінансовий план: план фінансових результатів виробничо-господарської діяльності фірми; план руху грошових коштів; баланс активів і пасивів, оцінка поточного та перспективного фінансового стану фірми; стратегія фінансування; комерційна ефективність заходів бізнес-плану (проекту).

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 10 годин.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 4. Оцінка підприємницьких ризиків в бізнес - плануванні

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 6 годин.*

- *Практичне заняття: «Техніка ділових контактів. Тренінг управління конфліктом. Управлінська діяльність та підготовка менеджера до неї.».*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Опис підприємницьких ризиків в бізнес - плані; визначення категорії «підприємницький ризик»; класифікація підприємницьких ризиків; оцінка ризиків; оцінка втрат у зв'язку з ризиковими ситуаціями; шляхи зниження ризиків; шляхи зниження зовнішніх підприємницьких ризиків; шляхи зниження внутрішніх підприємницьких

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 18 годин.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Модульний контроль 2

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю.

5. Індивідуальні завдання

Виконання розрахункової роботи за тематикою, затвердженою на засіданні кафедри 602: РГР «Розробка бізнес-плану інвестиційного проекту»

6. Методи навчання

Словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.); наочні (ілюстрування, демонстрування) та практичні (практичні роботи, індивідуальне опитування, тестування).

7. Методи контролю

Контроль і оцінювання якості набутих знань, умінь та практичних навичок студентів має системний характер, базується на принципі наскрізного контролю, який дозволяє забезпечити взаємозв'язок між усіма видами навчального процесу: лекції, практичні заняття, самостійна та індивідуальна робота студента, поточний контроль, залік. Оцінювання знань студентів здійснюється на основі результатів підсумкового контролю у вигляді письмового заліку.

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Виконання і захист практичних робіт	0...4	4	0...14
Модульний контроль	0...25	1	0...25
Змістовний модуль 2			
Виконання і захист практичних робіт	0...4	4	0..16
Модульний контроль	0...25	1	0...25
Виконання і захист РР	0...20	1	0...20
Усього за семестр			0...100

Семестровий контроль (залік) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту. Під час складання заліку студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для заліку складається з двох теоретичних запитань та одного практичного. Максимальна кількість балів за кожне питання: 30, 30, 40 (сума – 100 балів).

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

(60-74). Показати мінімум знань та умінь. Виконати індивідуальні завдання та здати тестування.

(75-89). Твердо опанувати перелік знань та умінь, захистити всі індивідуальні завдання, здати тестування та поза аудиторну самостійну роботу.

(90-100). Досконально знати всі теми та мати навички самостійного оволодіння методами бізнес-планування та застосування цих знань у практичній розробці бізнес-планів.

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

9. Політика навчального курсу

Процедура відпрацювання пропущених занять (знаходження на лікарняному, мобільність та ін.), невиконаних завдань та перевірка на плагіат виконаних здобувачем завдань, а також дотримання академічної доброчесності всіма учасниками освітнього процесу тощо, регулюються положеннями внутрішньої системи якості (<https://khai.edu.ua/education/sistema-zabezpechennya-yakosti-osviti/vnutrishnya-sistema-zabezpechennya-yakosti-osviti/>)

10. Методичне забезпечення

1. Навчально-методичне забезпечення дисципліни "Теорія і практика бізнес-планування" для бакалаврів / Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т"; розроб. І. А. Скачкова. - Харків, 2019. - 85 с. - Режим доступу –

http://library.khai.edu/library/fulltexts/doc/Teoriya_Praktika_Biznesplanuvannya.pdf

що містить: план-конспект лекцій, методичні вказівки до практичних занять, методичні вказівки до виконання розрахунково-графічної роботи, тести для контрольних заходів, рекомендована література, інформаційні ресурси

11. Рекомендована література

Базова

1. Бізнес-план: технологія розробки та обґрунтування: Навчальний посібник. – Вид. 2-ге/ С.Ф. Покропивний, С.М. Соболев, Г.О.Швиданенко, О.Г. Дерев'яно. – К.:КНЕУ, 2002. – 379 с.

2. Ільчук М.М., Коновал І.А. Бізнес-планування підприємницької діяльності в АПК. Навч. посібник. – К.:ЗАТ «Нічлава», 2013. –308 с

3. Василенко В.А., Ткаченко Т.І. Стратегічне управління: Навч. посібник. – К.: ЦУЛ, 2003. – 396 с.

4. Бізнес-план: технологія розробки та обґрунтування: Навч. пос. –Вид. 2-ге, дод. / С.Ф Покропивний, С.М. Соболев, Г.О. Швиданенко, О.Г. Дерев'яно. – К.: КНЕУ, 2002. – 379 с.

Допоміжна

1. Гавва В.М. Економічне обґрунтування господарських рішень. – Х.: Нац. аерокосм. ун-т «Харк. авіац. ін-т», 2001. – 157 с.

2. Сафронов Я.В. Економіка підприємства. – Х.: Нац. аерокосм. ун-т «Харк. авіац. ін-т», 2004. – 63 с.

3. Джозеф А. Ковелло, Бран Дж. Хейзелгрэн. Бизнес-планы. Полное справочное руководство: Пер. с англ. - М.: «Издательство БИНОМ». 2017. - 352 с.

12. Інформаційні ресурси

1. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/print1382613528661298> Закон України «Про вищу освіту»

2. Національна бібліотека України: <http://nbuv.gov.ua>

3. Наукова періодика України <http://www.irbis-nbuv.gov.ua>

4. Законодавство України: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws>

5. Центр навчальної літератури: www.cul.com.ua

6. Державна служба статистики України: www.ukrstat.gov.ua